

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2000-615

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntahistorian laitos	
Tekijä-Författare-Author Taskila-Åbrandt, Taina			
Työn nimi-Arbetets titel-Title "Elämää ihmispelkona" : Tuberkuloosipotilaan leimautuminen parantolahoidon Suomessa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Talous- ja sosiaalhistoria			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2000-09-06	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 90 + 2s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tuberkuloosi oli Suomessa aina 1950-luvulle hyvin leimaava sairaus, joka asetti sitä sairastaneet ihmiset marginaaliseen asemaan asemaan yhteiskunnassa. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää, miten tämä leima ilmeni ja minkälaisia muotoja se sai. Tutkimuksen keskiössä ovat tuberkuloosia sairastaneet ihmiset. Kuinka he marginaalisen asemansa kokivat ja millaisia selviytymiskeinoja he käyttivät. Tutkimusongelmaa lähestytään sosiologisessa tutkimusperinteessä paljon käytetyn Erwing Goffmanin stigmateorian kautta. Tärkeimpänä tutkimusaineistona ovat Parantolaperinne-kilpailun kirjoitukset. Analyysimenetelmänä on Glaserin ja Straussin kehittämä ja myöhemmin Straussin ja Corbinin tarkentama Grounded theory.</p> <p>Tuberkuloosi oli hyvin voimakkaita mielikuvia herättänyt sairaus. Ennen 1900-lukua tuberkuloosia koskevat mielikuvat olivat luonteeltaan romanttisia, mutta 1900-luvulle tultaessa sairauden negatiiviset mielikuvat tulivat yhä tavallisemmiksi. Negatiivisilla mielikuvilla oli suuri merkitys leiman syntymiseen. Keskeisellä sijalla tutkimuksessa onkin kysymys siitä, mikä tuberkuloosin luonteesta oli sellaista, että se leimasi siihen sairastuneet. Negatiivisten mielikuvien alkuperää etsitään tuberkuloosin lääketieteellisestä luonteesta ja sairauden hoitotavoista. Varsinkin tuberkuloosia koskevalla terveystietämisellä oli yksilöä syyllistävä ja leimaava vaikutuksensa. Myös parantolahoidolla oli merkityksensä leimautumisessa, koska viimeistään parantolassa olo teki tuberkuloottisen ihmisen sairaudesta kiistattoman tosiasian muiden ihmisten silmissä. Sairastumiskokemus jaetaan tutkimuksessa neljään eri ajanjaksoon perustuen sairastuneiden itsensä tapaan jäsentää sairautensa kulku. Nämä neljä ajanjaksoa olivat: sairastuminen, parantolassa olo, toipuminen ja elämä sairauden jälkeen. Sairastuminen ja elämä sairauden jälkeen olivat yksilöllisiä kokemuksia, mutta parantolassa olo sai kertomuksissa niin samankaltaisia merkityksiä, että voidaan puhua parantola-ajan kollektiivisesta muistamisesta. Tuberkuloottisia sairastaneilla ihmisillä oli runsaasti erillaisia leimautumiskokemuksia, jotka ilmenivät konkreettisesti sairauden jälkeen mm. asunnon ja työpaikan saannin vaikeutena.</p> <p>Selviytyäkseen jokapäiväisessä elämässään tuberkuloosipotilaat käyttivät erillaisia selviytymiskeinoja. Tutkimuksessa käytetään soveltaen Agnes Milesin kehittelemää, alunperin vammaisia ihmisiä koskevaa, selviytymisstrategioiden luokitusta. Miles jakaa strategiat neljään eri luokkaan, jotka ovat: peittely, eristäytyminen, normalisointi ja taistelu. Tuberkuloosia sairastaneiden ihmisten kohdalla esille tulivat salailu ja välttely hetkellisinä selviytymiskeinoina. Koko elämää kattavana selviytymiskeinona normalisointi oli kaikista keinoista yleisin. Vähitellen sairaus alkoi menettää merkitystään, ja elämään tuli tärkeämpiä, sitä uudelleen jäsentäviä tekijöitä. Tällaisia olivat esimerkiksi perheen perustaminen ja lasten saaminen. Toisin kuin Milesin esittämässä taistelustrategiassa, missä korostetaan leimautuneiden ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa asioihinsa järjestyksen kautta, tuberkuloosia sairastaneiden ihmisten kohdalla korostui henkilökohtaisen taistelun merkitys. Yhteistä kertomuksille oli yksilöllisten ratkaisujen korostuminen sairaudesta selviytymisessä.</p>			
<p>Avainsanat-Nyckelord-Keywords</p> <p>leimautuminen - tartuntataudit</p> <p>tuberkuloosi - selviytyminen</p> <p>mielikuvat - taudit</p> <p>elämänhallinta - sairaut</p>			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			